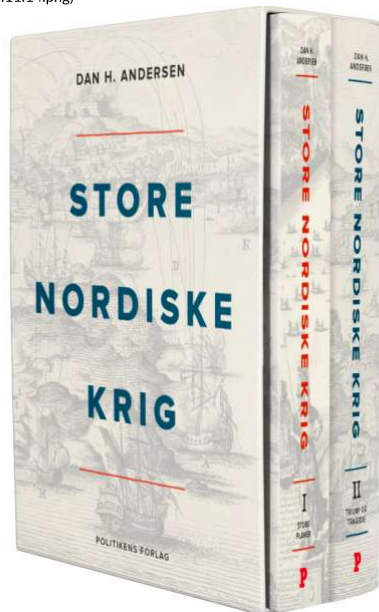

Store Nordiske Krig

(https://www.krigsvidenskab.dk/application/files/7716/4458/1496/Skaerbillede_2022-02-11_kl_13.11.14.png)

(https://www.krigsvidenskab.dk/application/files/7716/4458/1496/Skaerbillede_2022-02-11_kl_13.11.14.png)

()

Titel: Store Nordiske Krig

Forfattere: Dan H. Andersen.

Forlag: Politikens Forlag

Udgivelsesdato: 2021.

Antal sider: 1112. rigt illustreret

Vejl. pris: 600 kr.

Rating: 5.

Anmelder: Niels Bo Poulsen

At forske i og formidle en krig så langstrakt og kompleks som Store Nordiske Krig kræver en helt særlig indsats og betydelige evner som forsker og fortæller. Historikerens rolle kan bestå i at koge ind og destillere det væsentligste sammen eller blive et forsøg på at komme hele vejen rundt. Denne anmeldelse præsenterer to nyligt udkomne danske bøger om konflikten, som på trods af, at de netop er et udtryk for disse to meget forskellige tilgange, begge når særdeles fint i mål.

Det seneste store studie af Store Nordiske Krig på dansk blev udgivet for omkring 100 år siden (generalstabens tibinds værk, der udkom mellem 1900 og 1934). Ikke overraskende har perioden, som var kendetegnet ved Sveriges fald som stormagt, været intensivt studeret af svenske forskere. Selv om der på dansk er udgivet mindre bidrag siden generalstabsværket, har der i høj grad manglet en samlet dansk fremstilling af konflikten. Det er der i høj grad kommet nu i form af hele to nye bøger på området.

Med sine over 1100 sider vidner historikeren Dan Andersens smukke tobindsværk om krigen ikke blot om en enorm arbejdsvilje hos forfatteren; det er også en meget vellykket bog, der lever op til stort set alle de krav, man kunne stille til en nutidig samlet beskrivelse af den tyve år lange og særdeles omfattende konflikt.

En af vanskelighederne ved at analysere krigen er at afgrænse den. Den simpleste definition på Store Nordiske Krig er nok, at den for de involverede henholdsvis drejede sig om at fastholde Sveriges stormagtsstilling eller om gennem passende koalitionsdannelse at erobre svensk territorium. Men samtidig var der tale om et konglomerat af krige med forskellige aktører og forskellige dagsordener. Krigshandlingerne var adskilt i tid og rum og de var sammenvævet med andre af tidens store konfliktspørgsmål. Der var skiftende alliancer og perioder, hvor nogle af parterne ikke deltog aktivt i krigshandlingerne. Hvordan man kan afgrænse konflikten er ikke en problemstilling, som de to bøger eksplicit tager livtag med. Hos Dan Andersen skyldes den manglende inddragelse af læseren i den problemstilling nok, at han har haft en ambition om at komme helt ud i krogene, og derfor ikke har haft behov for at afgrænse sig. Det kan der risikere at komme en diffus bog ud af, men det er ikke tilfældet her. Dan Andersen videregiver solidt og loyalt de forskellige magters og magthaveres perspektiv på begivenhederne. Han bringer os både omkring de enkelte slag og kampagner, men også til de løbende forhandlinger og giver et godt indblik i de skiftende strategier og magtpolitiske overvejelser. Indenrigspolitik, hofliv og almindelige mennesker kommer også med i bogen, og den er ligeledes grundig omkring de store problemer, det gav at holde hære og flåder finansieret og i kampform.

Der er tale om stor historisk fortællekunst. Dan Andersen leverer smukke og prægnante, ofte poetiske formuleringer, og han har stor sans for den gode beretning. De mange gode personrelaterede kilder Andersen anvender, giver ham mulighed for at udfolde en række personskæbner og fortælle læseren om de vigtigste aktører, samt hvad disse mere indirekte kan lære os om samtiden. Måske bliver blikket på de erotiske affærer som konger, adel og andre involverede sig i lidt for platte og kønnet (hvilket også er tilfældet i den anden bog i denne anmeldelse)? Her som anslaget i øvrigt kan man godt se, at der er tale om en helt traditionel militærhistorisk bog.

Der er dog også omkostninger forbundet med den valgte tilgang. Der stoppes sjældent for alvor op og analyseres på en problemstilling relateret til krigen. Der er heller ikke lange stræk med analyser af enkelte problemstillinger eller temaer. Det er dog ikke ensbetydende med, at Dan Andersen ikke fortaber sig i ren fortælling eller, at han ikke løbende kommer med sine tolkninger af, hvad der lå bag en bestemt beslutning eller, hvorfor et forløb udfoldede sig, som det gjorde. I mere komprimeret form finder man små analyser om næsten alle aspekter af konflikten. Men meget tid og plads til fordybelse i udvalgte problemstillinger giver han ikke sig selv på trods af det store antal sider, hans bog disponerer over.

For personer, som ønsker at anvende militærhistorien læringsmæssigt og til styrkelse af den militære profession, er der en del at komme efter i *Store Nordiske Krig*. Det gælder ikke mindst den detaljerede beskrivelse af parternes ret sofistikerede brug af deres flåder i deres strategier, det intrikate diplomatiske spil, som foregik, samt den magtbalancetænkning, som prægede tiden. På begge områder var indsatsen præget af, at dårlige kommunikationskanaler skabte vanskeligheder for den enkelte flådechef eller forhandler, ligesom beslutningsprocesserne led kolossalt under, at nyheder om så vigtige hændelser som Karl Xlls nederlag ved Pollava i 1709 var måneder undervejs til hovedstæderne. De mange belejringer og slag til lands og i søen, som Andersen redegør for i bogen, er beskrevet forståeligt og med stor klarhed og stringens, og meget gode kort gør det til en fornøjelse at læse om dem.

Samlet set er det en virkelig imponerende præstation, Dan Andersen leverer, som dog stedvist skæmmes af mindre gentagelser, der kunne have været undgået ved en grundigere redaktionel proces.

